

Fundusze Europejskie

Polityki horyzontalne

Działanie 5.17. Usługi społeczne i zdrowotne
zintegrowane z projektami finansowanymi
w Działaniu 6.3. Infrastruktura społeczna

Gdańsk, 6 maja 2025 roku

Fundusze Europejskie
dla Pomorza

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Kryteria zgodności z zasadami horyzontalnymi

1. Zasada równości kobiet i mężczyzn
2. Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej (KPP)
3. Zasada równości szans i niedyskryminacji,
w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami
4. Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych (KPON)
5. Zasada zrównoważonego rozwoju i zasada DNSH

Wytyczne dotyczące zasad równościowych

Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027

Załączniki do wytycznych:

- a) Standard minimum (równość kobiet i mężczyzn – EFS+)
- b) Standardy dostępności dla polityki spójności na lata 2021-2027
- c) **Procedura służąca** do włączania zapisów Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych do praktyki wdrażania programów;
- d) **Procedura służąca** do włączania postanowień Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej do praktyki wdrażania programów.

**Procedury (c, d) to ~~n~~OWE załączniki
– obowiązują od 19 marca 2025 r.**

Zasada równość kobiet i mężczyzn

Diagnoza – analiza bieżących i prognozowanych potrzeb w zakresie miejsc świadczenia usług społecznych

Wniosek o dofinansowanie projektu **EFS+** musi być zgodny ze **standardem minimum**, czyli:

- przewiduje działania, które wpłyną na wyrównanie szans tej płci, która jest w gorszym położeniu według **diagnozy problemu** postawionego we wniosku o dofinansowanie oraz **grupy docelowej** (logika projektu),
o ile takie nierówności zostały w projekcie zdiagnozowane,
- zapewnia mechanizmy zapobiegające dyskryminacji i wykluczenia ze względu na płeć, aby na żadnym etapie wdrażania projektu nie dochodziło do dyskryminacji i wykluczenia ze względu na płeć,
- uwzględnia równościowe zarządzanie projektem.

Kryteria nr 1-3 standardu minimum

1. We wniosku o dofinansowanie projektu zawarte zostały informacje, które potwierdzają **istnienie (albo brak istniejących) barier** równościowych w obszarze tematycznym interwencji i/lub zasięgu oddziaływania projektu.
2. Wniosek o dofinansowanie projektu **zawiera działania odpowiadające na zidentyfikowane bariery** równościowe w obszarze tematycznym interwencji i/lub zasięgu oddziaływania projektu.
3. W przypadku stwierdzenia **braku barier równościowych**, wniosek o dofinansowanie projektu **zawiera działania** zapewniające przestrzeganie zasady równości kobiet i mężczyzn, tak aby na żadnym etapie realizacji projektu nie wystąpiły bariery równościowe.

Kryteria są wobec siebie alternatywne – albo są bariery albo ich nie stwierdzono.

Kryterium nr 4 standardu minimum – wskaźniki

Wskaźniki realizacji projektu zostały podane w podziale na płeć.

Definiowanie wskaźników i planowanych do osiągnięcia rezultatów, co do zasady, powinno być powiązane z całością założeń projektu, tj.: rodzajem grupy docelowej, której zostanie udzielone wsparcie (w tym kobietom i mężczyznom), stwierdzonymi problemami i barierami, z jakimi grupa ta ma do czynienia i rodzajem planowanego wsparcia.

Proporcja wskaźników w podziale na płeć, wskazana we wniosku o dofinansowanie projektu na podstawie zdiagnozowanego problemu danej grupy docelowej powinna, co do zasady, być **utrzymana przez cały okres realizacji projektu**.

Dzięki temu projekt ma szansę realnie wpłynąć na zmianę nierówności płci po zakończeniu realizacji projektu

Kryterium nr 5 standardu minimum

We wniosku o dofinansowanie projektu wskazano, jakie działania zostaną podjęte w celu zapewnienia **równościowego zarządzania projektem.**

Równość płci – przykłady działań

Przykłady do wykorzystania:

- plany zarządzania różnorodnością,
- strategie antydyskryminacyjne,
- elastyczny czas pracy,
- godzenie życia zawodowego z życiem prywatnym.

Projektowanie i gwarantowanie szerokiego i **reprezentatywnego zespołu w procesie** tworzenia, wdrażania i ewaluacji projektu podnosi jego wartość w wymiarze społecznym.

Plan równości płci (tzw. GEP – Gender Equality Plan (ang.)) wymóg, aby ubiegać się o środki finansowe w ramach programu Horyzont Europa na lata 2021-2027

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej

Struktura i zawartość Karty

- Godność człowieka (art. 1–5),
- Wolność (art. 6-19),
- **Równość (art. 20–26),**
- Solidarność (art. 27–38),
- Prawa obywatelskie (art. 39–46),
- Wymiar sprawiedliwości (art. 47–50),
- Postanowienia ogólne (art. 51–54).

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej

– Artykuł 23 Równość kobiet i mężczyzn

Należy zapewnić **równość kobiet i mężczyzn we wszystkich dziedzinach**, w tym w zakresie zatrudnienia, pracy i wynagrodzenia.

Zasada równości nie stanowi przeszkody w utrzymywaniu lub przyjmowaniu środków zapewniających specyficzne korzyści dla osób płci niedostatecznie reprezentowanej.

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej

– ocena projektu

Zgodność projektu z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej²⁵, tj.:

- a) czy zapisy wniosku o dofinansowanie dotyczące zakresu oraz sposobu realizacji projektu **nie stoją w sprzeczności** z wymogami Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej?
- b) w przypadku, gdy we wniosku o dofinansowanie stwierdzono **neutralny charakter** wymogów Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej względem zakresu i sposobu realizacji projektu:
czy neutralny charakter wymogów został zidentyfikowany prawidłowo?

Kryterium uważa się za spełnione, jeśli projekt spełnił wszystkie powyższe warunki (o ile dotyczą).

Przykład informacji o KPP w Celu szczegółowym:

(k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie...

Program FEP 2021-2027:

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

„Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej (**art. 34**). Realizowane działania prowadzić będą do rozwoju usług społecznych i zdrowotnych, w szczególności na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.”

Artykuł 34 KPP UE

Zabezpieczenie społeczne i pomoc społeczna

1. Unia uznaje i szanuje prawo do świadczeń z zabezpieczenia społecznego oraz do usług społecznych, zapewniających ochronę w takich przypadkach, jak: macierzyństwo, choroba, wypadki przy pracy, zależność lub podeszły wiek oraz w przypadku utraty zatrudnienia, zgodnie z zasadami ustanowionymi w prawie Unii oraz ustawodawstwach i praktykach krajowych.
2. Każdy mający miejsce zamieszkania i przemieszczający się legalnie w obrębie Unii Europejskiej ma prawo do świadczeń z zabezpieczenia społecznego i przywilejów socjalnych zgodnie z prawem Unii oraz ustawodawstwami i praktykami krajowymi.
3. W celu zwalczania wykluczenia społecznego i ubóstwa, Unia uznaje i szanuje **prawo do pomocy społecznej i mieszkaniowej** dla zapewnienia, zgodnie z zasadami ustanowionymi w prawie Unii oraz ustawodawstwach i praktykach krajowych, **godnej egzystencji wszystkim osobom pozbawionym wystarczających środków.**

Lista kontrolna dotycząca praw podstawowych

Szczegółowe wymagania w zakresie zgodności projektu z Kartą Praw Podstawowych UE znajdują się w:

[Wytycznych Komisji Europejskiej dotyczących zapewnienia poszanowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej przy wdrażaniu europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.](#)

W Załączniku nr III do wytycznych znajduje się tzw. „**lista kontrolna** dotycząca praw podstawowych” – praktyczne narzędzie, które może być stosowane przy przygotowaniu projektu.

Materiały dostępne są pod adresem:

<https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/PL/TXT/?uri=CELEX%3A52016XC0723%2801%29>

Przewodnik po KPP

Przewodnik przygotowany przez Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich:

[Stosowanie Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej w toku wdrażania projektów finansowanych z funduszy UE](#)

Materiały dostępne są pod adresem:

<https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/przewodnik-stosowanie-karty-praw-podstawowych-w-toku-wdrazania-projektow-finansowanych-UE>

KPP – nowe zobowiązanie w Regulaminie naboru

Wnioskodawca w treści wniosku o dofinansowanie projektu w sekcji **Dodatkowe informacje** powinien zadeklarować, że **w ramach prowadzonej rekrutacji uczestników do projektu poinformuje ich o ich prawach do składania do Instytucji Zarządzającej podejrzeń o niezgodności z KPP:**

- **projektu**, w którym będą mogli wziąć udział/biorą udział lub
- **działań wnioskodawcy, jako beneficjenta realizującego ten projekt**, związanych z realizacją tego projektu.

Przykładowe miejsca, w których można zamieścić takie informacje to m.in. strona internetowa projektu, regulamin rekrutacji lub formularz rekrutacyjny do projektu.

Więcej w Regulaminie wyboru projektów w rozdziale 3. Polityki horyzontalne.

Do czego mogę się odnieść, żeby wykazać zgodność projektu z Konwencją o prawach osób z niepełnosprawnościami?

Czyli, co planuję zrobić, żeby **nie być w sprzeczności** z wymogami Konwencji?

Przykładowe artykuły:

- 1 Godność człowieka;
- 7 Poszanowanie życia prywatnego i rodzinnego
- 8 Ochrona danych osobowych;
- 15 Wolność wyboru zawodu i prawo do podejmowania pracy;
- 20 Równość wobec prawa;
- 21 Niedyskryminacja;
- 25 Prawa osób w podeszłym wieku;
- 26 Integracja osób niepełnosprawnych;
- 35 Ochrona zdrowia.

Osoba ze szczególnymi potrzebami

Osoba, która ze względu na swoje **cechy zewnętrzne lub wewnętrzne**, albo ze względu na **okoliczności**, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu **przewyciężenia bariery**, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na **zasadzie równości z innymi osobami**.

Osoba ze szczególnymi potrzebami – przykłady

Przykłady osób ze szczególnymi potrzebami **to m.in.** osoby:

- starsze i osłabione chorobami,
- kobiety w ciąży, opiekunowie z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi, (z zakupami, z psem na smyczy),
- o nietypowym wzroście (w tym również dzieci),
- z ciężkim lub nieporęcznym bagażem, towarem,
- na wózkach inwalidzkich, poruszające się o kulach, o ograniczonej możliwości poruszania się,
- niewidome i niedowidzące,
- głuche i słabosłyszące,
- głuchoniewidome,
- z niepełnosprawnością intelektualną i doświadczające choroby psychicznej,

Konwencja ONZ
o prawach osób z
niepełnosprawnościami

Fundusze Europejskie dla Pomorza na lata 2021-2027

Program równych szans i niedyskryminacji oraz dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (KPON)

Strategia programu:

główne wyzwania w zakresie rozwoju i rozwiązania polityczne

„W każdym z 5 Celów Polityki „wszystkie inwestycje w infrastrukturę i usługi edukacyjne, społeczne i zdrowotne **będą musiały być zgodne** z zapisami art. 9 rozporządzenia ogólnego 1060/2021, **wymogami Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych** (w szczególności art. 19), w tym **Komentarzami Ogólnymi 4 i 5** oraz uwagami końcowymi dla Polski Komitetu ONZ ds. Praw Osób Niepełnosprawnych, z należyтым poszanowaniem zasad równości, wolności wyboru, prawa do niezależnego życia, dostępności i zakazu wszelkich form segregacji (...)”

Zostanie to odpowiednio odzwierciedlone w kryteriach wyboru projektów.

KPON – nowe zobowiązanie w Regulaminie naboru

Wnioskodawca w treści wniosku o dofinansowanie projektu w sekcji **Dodatkowe informacje**, powinien zadeklarować, że **w ramach prowadzonej rekrutacji uczestników do projektu poinformuje ich o ich prawach do składania do IZ podejrzeń o niezgodności z KPON:**

- projektu, w którym będą mogli wziąć udział/biorą udział lub
- działań wnioskodawcy, jako beneficjenta realizującego ten projekt, związanych z realizacją tego projektu.

Przykładowe miejsca, w których można zamieścić takie informacje to m.in. strona internetowa projektu, regulamin rekrutacji lub formularz rekrutacyjny do projektu.

Procedura służąca do włączania zapisów KPON do praktyki wdrażania programów (1 z 2)

- **Uczestnik projektu/ ostateczny odbiorca może zgłosić do IZ podejrzenia o niezgodności tego projektu lub działań beneficjenta związanych z realizacją tego projektu z KPON.**
Zgłoszenie tego podejrzenia wymaga użycia formy pisemnej.
- W procesie składania zgłoszenia o podejrzeniu niezgodności z KPON do IZ **uczestnik projektu/ ostateczny odbiorca musi wykazać interes faktyczny, to znaczy musi istnieć podstawa faktyczna dla danej osoby do złożenia takiego zgłoszenia.**
Zgłoszenia o podejrzeniu niezgodności z KPON mogą składać **tylko osoby z niepełnosprawnością lub ich przedstawiciel ustawowy** (np. w przypadku osób niepełnoletnich lub ubezwłasnowolnionych).

Procedura służąca do włączania zapisów KPON do praktyki wdrażania programów (2 z 2)

- Jednocześnie, **każdy inny podmiot/ osoba** – w tym również organizacje pozarządowe działające na rzecz dostępności lub równego traktowania – będą mogły **poinformować** beneficjenta lub IZ o zauważonych problemach, nieprawidłowościach, czy błędach związanych ze stosowaniem przepisów **KPON** w związku z realizacją projektu.

Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych

Ocenie podlega zgodność projektu z Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych, sporządzoną w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r., tj.:

- a) czy zapisy wniosku o dofinansowanie dotyczące zakresu i sposobu realizacji projektu oraz wnioskodawcy **nie stoją w sprzeczności** z wymogami Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych?
- b) w przypadku, gdy we wniosku o dofinansowanie stwierdzono **neutralny charakter** wymogów Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych względem zakresu i sposobu realizacji projektu oraz wnioskodawcy: czy neutralny charakter wymogów został zidentyfikowany prawidłowo?

Kryterium uważa się za spełnione, jeśli projekt spełnił wszystkie powyższe warunki (o ile dotyczą).

Dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność

Jakiegokolwiek różnicowanie, wykluczanie lub ograniczanie ze względu na niepełnosprawność, którego celem lub skutkiem jest naruszenie lub zniweczenie uznania, korzystania lub wykonywania wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności w dziedzinie

polityki, gospodarki, społecznej, kulturalnej, obywatelskiej lub w jakiegokolwiek innej, na zasadzie równości z innymi osobami.

Obejmuje to wszelkie przejawy dyskryminacji, w tym odmowę racjonalnego usprawnienia.

Artykuł 5 Równość i niedyskryminacja

Państwa Strony uznają, że...

1. wszyscy ludzie są równi wobec prawa i są uprawnieni, **bez jakiejkolwiek dyskryminacji**, do jednakowej ochrony prawnej i jednakowych korzyści wynikających z prawa.
2. zakażą jakiejkolwiek dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność i zagwarantują osobom niepełnosprawnym jednakową dla wszystkich i skuteczną ochronę przed dyskryminacją z jakichkolwiek względów.
3. w celu popierania równości i likwidacji dyskryminacji podejmą wszelkie odpowiednie kroki celem zapewnienia racjonalnych usprawnień.
4. za dyskryminację w rozumieniu niniejszej konwencji nie będą uważane szczególne środki, które są niezbędne celem przyśpieszenia osiągnięcia lub zagwarantowania faktycznej równości osób niepełnosprawnych

KPON – Artykuł 19 Prowadzenie życia samodzielnie i przy włączeniu w społeczeństwo (1)

Państwa Strony niniejszej konwencji uznają równe prawo wszystkich osób niepełnosprawnych do życia w społeczeństwie, wraz z **prawem dokonywania takich samych wyborów, na równi z innymi osobami**, oraz podejmą efektywne i odpowiednie środki w celu ułatwienia pełnego korzystania przez osoby niepełnosprawne z tego prawa oraz ich pełnej integracji i pełnego udziału w życiu społeczeństwa, w tym poprzez zapewnienie, że:

(a) osoby niepełnosprawne będą miały możliwość **wyboru miejsca zamieszkania i podjęcia decyzji co do tego, gdzie i z kim będą mieszkać**, na zasadzie równości z innymi osobami, a także, że **nie będą zobowiązywane do mieszkania w szczególnych warunkach**,

KPON – Artykuł 19 Prowadzenie życia samodzielnie i przy włączeniu w społeczeństwo (2)

- (b) osoby niepełnosprawne będą miały **dostęp do szerokiego zakresu usług świadczonych w domu, w miejscu zamieszkania i innych usług wsparcia świadczonych w ramach społeczności lokalnej**, w tym do pomocy osobistej niezbędnej do życia w społeczności i integracji społecznej, która także pozwoli na **zapobieganie izolacji i segregacji społecznej**,
- (c) świadczone w społeczności lokalnej usługi i urządzenia dla ogółu ludności będą **dostępne** dla osób niepełnosprawnych, na zasadzie równości z innymi osobami oraz będą odpowiadać ich potrzebom.

Dostępność (art. 9 KPON)

Aby umożliwić osobom niepełnosprawnym samodzielne funkcjonowanie i pełny udział we wszystkich sferach życia, Państwa Strony podejmą odpowiednie środki w celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym, na zasadzie równości z innymi osobami,

dostępu do środowiska fizycznego, środków transportu, informacji i komunikacji, w tym technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych, a także do innych urządzeń i usług, powszechnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych, zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

Środki te, obejmujące rozpoznanie i eliminację przeszkód i barier w zakresie dostępności.

Bariery – główne typy

Perspektywa projektu zintegrowanego

- **architektoniczne – m.in. wysokie progi, schody, nierówna nawierzchnia (realizacja zapewniona przez projekt zintegrowany w Działaniu 6.3)**
- **informacyjno-komunikacyjne – m.in. brak tłumaczenia na polski język migowy (PJM), brak narzędzi do komunikacji z osobami niedosłyszącymi, np. pętli indukcyjnych**
- **cyfrowe – niedostępność stron internetowych, aplikacji mobilnych, dokumentów, w tym w szczególności regulaminów rekrutacji oraz formularzy rekrutacyjnych**
- **społeczne**

Uniwersalne projektowanie

Uniwersalne projektowanie jest to projektowanie produktów oraz otoczenia tak, aby były one dostępne dla wszystkich ludzi, (osób niepełnosprawnych, seniorów, matek i ojców z wózkami dziecięcymi, osób wysokich, otyłych, kobiet w ciąży itp.) w największym możliwym stopniu, bez potrzeby adaptacji bądź wyspecjalizowanego projektowania.

Dostępność środków unijnych

Wszystko, co powstaje ze środków unijnych musi być dostępne dla osób z niepełnosprawnościami, tak aby mogły one w pełni korzystać z unijnej pomocy.

<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-europejskie-bez-barier/informacja-dla-projektodawcow/>

Mechanizm racjonalnych usprawnień (MRU)

MRU oznacza możliwość **sfinansowania specyficznych działań dostosowawczych**, uruchamianych **wraz z pojawieniem się w projekcie** realizowanym w ramach polityki spójności osoby z niepełnosprawnością (w charakterze uczestnika/uczestniczki lub personelu projektu).

Racjonalne usprawnienie oznacza konieczne i odpowiednie zmiany oraz dostosowania, nie nakładające nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia, jeśli jest to potrzebne w konkretnym przypadku.

Mechanizm racjonalnych usprawnień (koszt i cross-financing)

Średni koszt MRU na 1 osobę w projekcie nie może przekroczyć
15 tysięcy złotych brutto.

Należy pamiętać, że dodatkowy koszt wynikający z zastosowania MRU może zwiększać wartość całkowitą projektu (a tym samym wysokość wkładu własnego beneficjenta).

Zastosowanie rozwiązań w ramach MRU może mieć także wpływ na limit cross-financingu, przy czym warunki dotyczące cross-financingu określone w danym naborze wniosków o dofinansowanie projektów mają w tym zakresie pierwszeństwo – **tutaj ze względu na zintegrowanie z Działaniem 6.3**

nie przewidziano wydatków w ramach cross-financingu

Dostępność w zamówieniach publicznych

Zamawiający ma przede wszystkim obowiązek uwzględnić **dostępność w opisie przedmiotu zamówienia** tak, aby odpowiadał on na potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

Więcej informacji na temat zapewnienia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami w ramach udzielania zamówień publicznych można znaleźć na stronie internetowej [Urzędu Zamówień Publicznych w zakładce „Repozytorium Wiedzy – Zrównoważone zamówienia publiczne – Społeczne zamówienia”](#)

Materiały dostępne pod adresem:

<https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/zrownowazone-zamowienia-publiczne/spolecznezamowienia/przydatne-informacje/dostepnosc>

Podmiot publiczny i dostępność

Jeżeli beneficjent jest **podmiotem publicznym** to na mocy przepisów powszechnie obowiązującego prawa, zobligowany jest **również** do stosowania przepisów **ustawy o dostępności cyfrowej** stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (...) oraz **ustawy o zapewnianiu dostępności** osobom ze szczególnymi potrzebami (...)

Akty prawne

- Ustawa o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych, w tym

Załącznik, tzw. WCAG 2.1, czyli **Wytyczne dla dostępności treści internetowych 2.1** stosowane do stron internetowych i aplikacji mobilnych w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych

(Dz.U.2023.1440 t.j.)

- Ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

(Dz.U. z 2024 r. poz. 1411 t.j.)

Standardy dostępność – załącznik nr 2 do Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027

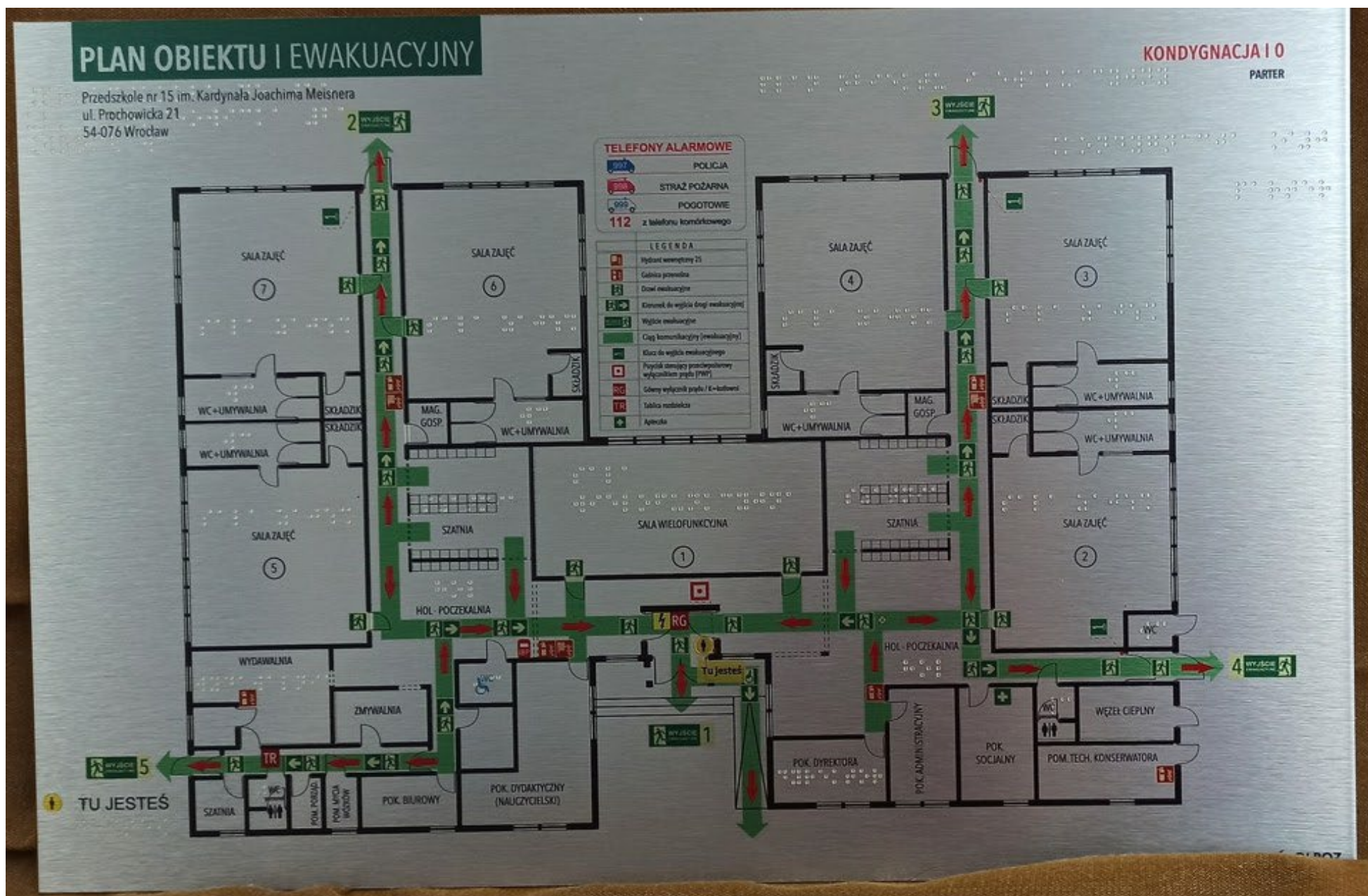
Standardy:

- **informacyjno-promocyjny,**
- **szkoleniowy** (szkolenia, kursy, warsztaty, doradztwo),
- **cyfrowy,**
- transportowy,
- architektoniczny.

Standardy i wytyczne w ramach programu Dostępność Plus – przykłady

- [Standardy projektowania uniwersalnego](#)
- [Ustawa Americans with Disabilities Act \(tłumaczenie PL\)](#) (PDF 2 MB)
- [Europejskie standardy przygotowania tekstu łatwego do czytania i zrozumienia](#) (PDF 2 MB)
- [Standardy dostępności dla dokumentów elektronicznych](#) (PDF 6 MB)

Ewakuacja – temat bardzo ważny, także pod kątem zapewnienia dostępności treści

**Zasada równości szans i niedyskryminacji,
w tym dostępność
dla osób z niepełnosprawnościami**

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 32.

1. Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.
2. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny.

Niedyskryminacja – co podlega ocenie w projekcie

Czy projekt jest zgodny z zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami i wpływa pozytywnie na jej realizację, tj.:

- a) **czy zapewnia dostępność dla wszystkich użytkowników bez jakiegokolwiek dyskryminacji, w tym** dla osób z niepełnosprawnościami, zgodnie z rozporządzeniem ogólnym (w szczególności art. 9) oraz Wytycznymi równościowymi
- b) czy wszystkie elementy (produkty i usługi) składające się na przedmiot projektu spełniają właściwe dla określonego w projekcie rodzaju wsparcia standardy dostępności (tj. standard szkoleniowy, informacyjno-promocyjny, cyfrowy, architektoniczny) dla polityki spójności 2021-2027 określone w **Załączniku nr 2** lub **standard dostępności określony w innym**, wskazanym przez wnioskodawcę, dokumencie właściwym dla danego rodzaju wsparcia wymienionym na stronie internetowej Programu Dostępność Plus

Artykuł 9 rozporządzenia ogólnego – Zasady horyzontalne

3.

Państwa członkowskie i Komisja podejmują odpowiednie kroki w celu **zapobiegania wszelkiej dyskryminacji** ze względu na:

religię lub światopogląd, rasę lub pochodzenie etniczne,
wiek lub orientację seksualną,
płeć, niepełnosprawność,

podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programów.

W procesie przygotowywania i wdrażania programów należy w szczególności wziąć pod uwagę zapewnienie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

Realizacja programów odbywa się poprzez projekty w oparciu o treść wniosku o dofinansowanie.

Zasada zrównoważonego rozwoju,
w tym zasada DNSH

Jak rozumieć zasadę zrównoważonego rozwoju?

Zrównoważony rozwój to solidarność międzypokoleniowa.

Oznacza, że przedsiębiorstwa, organizacje i indywidualne osoby ponoszą **odpowiedzialność** nie tylko za teraźniejszość, ale także za przyszłość – **dla następnych pokoleń**.

Idea zrównoważonego rozwoju w Raporcie Światowej Komisji ds. Środowiska i Rozwoju z 1987 r.:

„zrównoważony rozwój to taki rozwój, w którym potrzeby obecnego pokolenia mogą być zaspokojone bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie”.

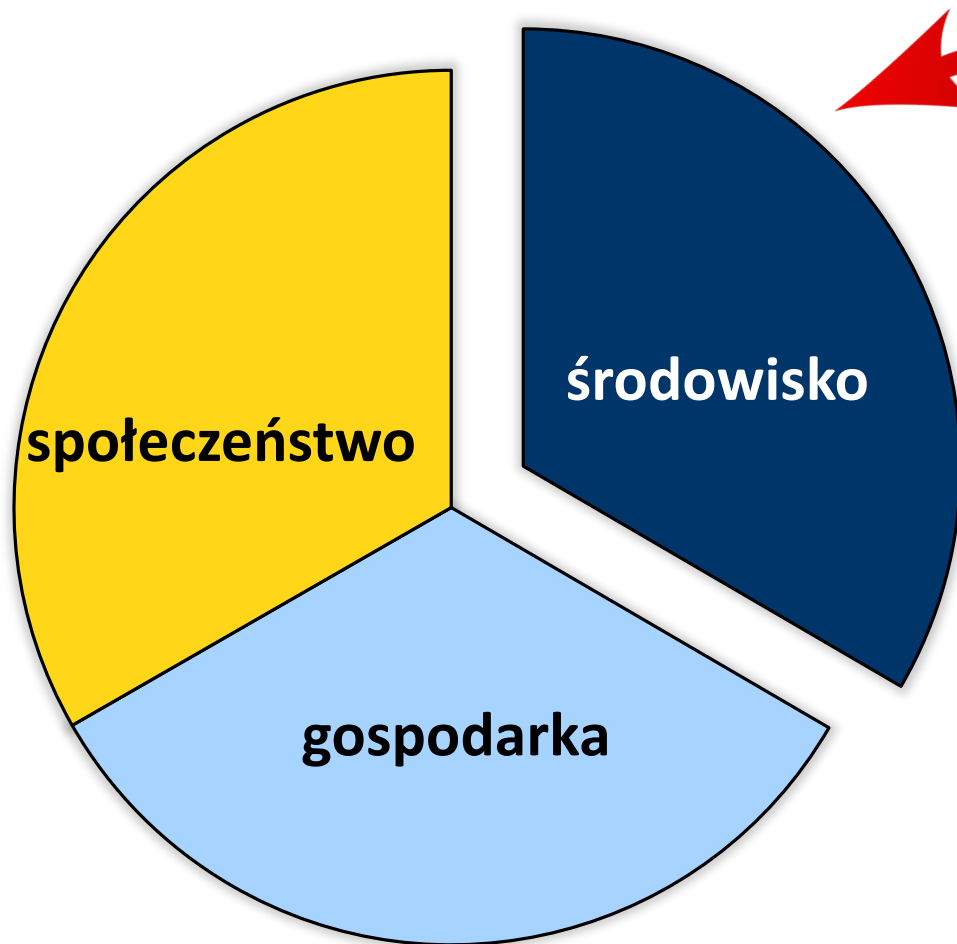
Zasada zrównoważonego rozwoju we wniosku o dofinansowanie projektu

Czy w projekcie (ale także w codziennej działalności) będą stosowane rozwiązania proekologiczne, takie jak:

- oszczędności energii i wody,
- powtórne wykorzystanie zasobów,
- poszanowanie środowiska?

ZASADA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU a DNSH

Zasada zrównoważonego rozwoju (ZZR) = równoważenie aspektów środowiskowych, gospodarczych i społecznych

Zasada DNSH = możliwe dobre, efektywne, ale i racjonalne rozwiązania w obrębie aspektu środowiskowego, DNSH stanowi zawężenie ZZR.

Czym jest zasada DNSH?

DNSH – ang. „do no significant harm” („**nie czyń poważnych szkód**”).

Jest to nowa zasada horyzontalna – dotyczy promowania i wspierania inwestycji zrównoważonych środowiskowo, które są:

- ✓ zgodne z dorobkiem prawnym UE (zgodne z prawem),
- ✓ nie powodują znaczącego niekorzystnego wpływu na środowisko,
- ✓ w miarę możliwości – wnoszą istotny wkład w osiągnięcie dobrego stanu środowiska zdefiniowanego przez **6 celów środowiskowych**.

DNSH – 6 celów środowiskowych

Cele środowiskowe to:

- 1) łagodzenie zmian klimatu,
- 2) adaptacja do zmian klimatu,
- 3) zrównoważone wykorzystanie zasobów wodnych i morskich,
- 4) przejście na gospodarkę obiegu zamkniętego (goz),
- 5) zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola,
- 6) ochrona i odbudowa różnorodności biologicznej i ekosystemów.

Przykład – przejście na gospodarkę obiegu zamkniętego

Działalność prowadzi do znaczącego braku efektywności w wykorzystywaniu materiałów lub w bezpośrednim lub pośrednim wykorzystywaniu zasobów naturalnych (nieodnawialnych źródeł energii, surowców, wody, gruntów) na co najmniej jednym z etapów cyklu życia produktów, w tym pod względem trwałości produktów, ich naprawy, ulepszenia, ponownego użycia, recyklingu.

Działalność prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów (wyjątek – spalanie odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu).

Długotrwałe składowanie odpadów może wyrządzać poważne i długoterminowe szkody dla środowiska.

Rozwiązania:

- hierarchia postępowania z odpadami,
- rozwiązania zasobo- i materiałooszczędne.

DNSH – analiza

[Uchwała Nr 1039/398/22 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 25 października 2022 roku w sprawie przyjęcia „Analizy spełniania zasady DNSH dla projektu programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027”](#)

Materiał dostępny pod adresem:

<https://bip.pomorskie.eu/a,67934,w-sprawie-przyjecia-analizy-speelniania-zasady-dnsh-dlaprojektu-programu-fundusze-europejskie-dla-po.html>

Fundusze Europejskie

Wszystkiego dostępnego!

Fundusze Europejskie
dla Pomorza

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO